

Statsminister Bortens svar på grunnlagt spørsmål fra representanten Arne Nilsen, 20. november 1968.

Hr. President!

I den senere tid er det fra Stortinget til Regjeringen oversendt flere forslag om sterkere virkemidler i distriktsutbyggingen. Av særlig betydning var de uttalelser som Stortingets kommunalkomité avga i sin innstilling den 30. mai i år. Her ba arbeiderpartifraksjonen Regjeringen påskynde arbeidet med de lovframlegg partiet er kommet med, og komitéflertallet - samtlige medlemmer fra regjeringspartiene - viste til et forslag fra representanten Leiro og uttalte følgende - jeg siterer:

"Flertallet ber Regjeringa så snart som mogleg vurderer

- 2 -

nye tiltak som kan føre til auka aktivitet i distriktsutbygginga. Dei framlegg som ligg føre må her takast med i vurderinga."

På bakgrunn av så vel dette som Regjeringens egen erkjennelse av nødvendigheten av å få en grundig gjennomgåelse av de virkemidler som kan være aktuelle for å øke aktiviteten i distriktsutbyggingen, fant Regjeringen det riktig å oppnemne en komité til å utrede spørsmålet. Komiteen ble som kjent oppnemnt den 4. oktober i år. Det ble lagt vekt på en sterk politisk representasjon, m.a. med representanter fra denne sal, og utvalget fikk et vidt mandat til å vurdere så vel de någjeldende virkemidler som å fremme forslag om eventuelle nye. Herunder skal utvalget også drøfte de forslag som er fremmet i Stortinget.

Når utvalgets innstilling foreligger, vil vi ha et bedre grunnlag for å ta stilling til hvilke virkemidler vi må satse på for å fremme en riktigere utbygging i landet. Jeg finner det derfor ikke hensiktsmessig på grunnlag av et grunnlagt spørsmål å begi meg inn på noen realitetsdrøfting av verken hele dette kompliserte sakskomplekset eller et enkelt og ofte forenklet begrep som begrepet etableringskontroll - slik spørreeren innbyr til. Det synes dessuten å herske så pass mye uklarhet om hva som menes med etableringskontroll at det vil være formålstjenlig å la utvalget også avklare hva som kan og bør legges i dette begrepet før vi trekker endelige konklusjoner.

Denne uklarhet er utvilsomt også årsaken til at ordet etableringskontroll tillegges nokså forskjellige betydninger og

innhold. Den tolking av ordet som statsråd Willoch tok avstand fra i sitt foredrag den 10. september, var den mest forenklete, nemlig at det med etableringskontroll menes et blott og bart statsdiktat overfor bedriftene om hvor de skal utvide eller etablere seg.

Jeg tror imidlertid at dette er en tolking som er lite egnet for en realistisk drøfting av spørsmålet. Heller ikke Arbeiderpartiets forslag er så forenklet - det går bl.a. ut på en lov om meldeplikt og lokaliseringsveiledning; og Leiros forslag sikter på en kombinasjon av flere virkemidler som ledd i en etableringskontroll - for å nemne noen eksempler. Etter min mening er derfor en etableringskontroll som innebærer at

myndighetene ganske enkelt bare skal diktere, så vidt hypotetisk og irrelevant at det er liten grunn for statsministeren eller de øvrige regjeringsmedlemmer til å føre diskusjon på det grunnlag.

Det vi må sikte mot - og som jeg håper skal bli klarlagt gjennom det nemnte utvalgs arbeid - er virkemidler som kan styre utviklingen. Erfaringene hittil tyder på at de någjeldende virkemidler ikke er tilstrekkelige, og at det derfor må mer effektive virkemidler til.

Rent generelt vil jeg tilslutt bemerke at det for meg synes ganske naturlig at vi får en helhetsvurdering når det gjelder også lokaliseringen av næringslivet.

Vi har jo hatt det lenge for en del hensyn - som kommer til uttrykk gjennom konsesjonslovgivningen. Og her er vi enige om at stadig nye hensyn må tillegges øket vekt. Jeg nevner f.eks. forurensningsproblemene.

Sett i denne sammenheng er det derfor heller ikke noe prinsippielt nytt om vi ved plassering av bedrifter vil fram til en helhetsvurdering som tar større hensyn også til selve bosettingsstrukturen - og til den menneskelige arbeidskraft - som nå ofte må pendle urimelig langt fram og tilbake mellom bosted og arbeidsplass. Og vi vet også at når en bedrift vilkårlig plasseres i en stor befolkningskonsentrasjon - så påføres fellesskapet store generalomkostninger pr. arbeidsplass. -

Men disse omkostninger slår ikke umiddelbart ut - for den enkelte bedriftsleder når plasseringen av en bedrift vurderes.

Dette taler etter min mening for at vi får en beslutningsmekanisme som lengst mulig tar alle hensyn med - også når det gjelder utbyggingen av næringslivet.